

YABANCI HİSSE SENEDİ GELİRLERİNDE (2020 YILI) VERGİ VAR MI?

MAKALE

Mehmet Bingöl

YABANCI HİSSE SENEDİ GELİRLERİNDE (2020 YILI) VERGİ VAR MI?

Son zamanlarda yabancı para YP cinsinden menkul kıymetlere yatırım yapma eğilimi var. Sabit getirili Eurobond'lar ile yurt dışı borsalarda işlem gören hisse senetleri ve ETF'ler bu kapsamda. Bugünkü yazımızda gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ülke borsalarındaki, hatta frontier marketlerdeki hisse senedi yatırımlarından elde edilen gelirlerin Türkiye'deki vergilendirme konusunu ele alacağız. Eurobond vergilemesini Finans Gündem'de 22/06/2020 tarihli yazımızda incelemiştik ⁽¹⁾.

BİST'deki hisse satış kazançlarında hiç vergi olmamasına, yurt içi temettü gelirlerinin ise sadece yansı vergiye tabi olmasına rağmen, kur riski almak istemeyen yatırımcılar yurt dışı piyasalardaki menkul kıymetlere yönelmektedir.

Vergi mevzuatına göre; Türkiye'de yerleşmiş olan ⁽²⁾ kişiler tam mükellef statüsünde olup, gerek Türkiye içinde ve gerekse yurt dışında elde ettikleri gelirlerin tamamı üzerinden Türkiye'de vergilendirilirler. Dolayısıyla gerek yurt içi aracı kurumlar vasıtasıyla veya yurt dışında bulunan banka hesapları yoluyla gerçekleşen yurt dışı hisse senedi işlemleri Türkiye'de yıllık beyan esasında vergiye tabi olmaktadır.

Esasen YP hisse senedi vergilemesindeki esaslar, 22/06/2020 tarihli "Eurobond Gelirlerinde Vergi Durumu (2020 yılı)" başlıklı yazımızda belirtilen kural ve uygulamalara paraleldir.

Yurt dışındaki borsalarda işlem gören hisse senetlerinde temettü ile satış kazancı olarak iki türlü gelir elde edilir.

• Kar payı geliri:

Yabancı ülkedeki şirketlerden elde edilen kar payı yıllık esasta Gelir Vergisi beyannamesi ile beyan edilir ve o yıl geçerli vergi oranları tarifesine göre vergilendirilir ⁽³⁾.

Yabancı hisse senetleri temettüleri için 2020 yılına ait beyan sınırı 2.600 TL'dir. Elde edilen kar payı tutarı 2.600 TL'dan fazla ise gelirin tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Burada yurt içi temettü gelirlerinden farklı olarak gelirin tamamı vergi konusuna girer ⁽⁴⁾. Şirketçe dağıtılan YP hisse senedi kar payı tutarı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para o günün TBMB döviz alış kuru ile TL'sına çevrilir.

Türkiye'de yapılan vergilemede; varsa yurtdışında ödenen vergiler Gelir İdaresi Başkanlığı'mızın kural ve uygulamaları doğrultusunda Türkiye'de çıkan vergiden mahsup edilir ⁽⁵⁾. Tabii ki; Türkiye'de mahsup yapılırken kişinin toplam ödeyeceği vergiden değil, Türkiye'de beyan edilen yurt dışı gelirin hesaplanan vergisinden (ödenecek menkul sermaye iradi kısmının vergisinden) mahsup edilir. Vergi oranı farklılığından kaynaklanan yurt dışında ödenmiş fazla kısım var ise iade yapılmaz.

Bir de şu hususu vurgulamak gerekir ki; gelirin elde edilmesi açısından paranın ülkemize getirilmesi

şart değildir. Başka deyişle yurt dışında elde edilen gelirler Türkiye'ye getirilsin veya getirilmesin, eğer yurt dışı kazanç kişinin o ülkedeki banka hesabına geçmişse Türkiye'de yıllık gelir vergisi beyanına tabi olacaktır. Örneğin, şirketçe dağıtılan YP hisse senedi kar payı tutarı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para Türkiye'ye transfer edilmese dahi gelir vergisine konu olacaktır. Ancak, kişinin iradesi dışındaki sebeplerden Türkiye'deki hesaplara intikal yapılamıyor ise gelirin elde edilmesi kişinin bunlara tasarruf edebildiği yıl itibarıyla gerçekleşir.

- **Hisse satış kazancı:**

Kar payı gelirleri gibi YP hisse senedi satış kazançları da "değer artış kazancı" olarak yıllık Gelir Vergisi beyanına konu olur ⁽⁶⁾.

Bu kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır ⁽⁷⁾:

- Alış bedeli ve satış bedeli; alım ve satım tarihlerindeki kurlardan TL'ye çevrilir.
- Alım ve satım tarihleri arasındaki dönemde Yİ-ÜFE artış oranı %10 ve üzerinde çıkarsa, alış maliyeti bu oranda artırılır.
- Endekslemeye menkul kıymetin alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç tutulur.
- Maliyeti artırılan tutar ile satış tutarı arasındaki gelirin tutarı ne olursa olsun, beyan edilir. Bu işlemde herhangi bir vergi istisna tutarı veya yıllık beyan haddi aşılması şartı yoktur.
- Yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir.
- Burada en önemli husus şudur: Kur farkları vergiye tabidir! Bu hesaplamalara göre, TL esasında kazanç var ise, döviz bazında zarar çıkarsa dahi vergileme yapılır. Bu sebeple ana parada kayıp (zarar) dahi söz konusu olabilir. Dolayısıyla satış kararı vermeden bu hesaplamayı yapmak gerekir. Özellikle kur artışının Yİ-ÜFE endeksinden fazla olduğu hallerde satış halinde yüksek gelir vergisi çıkabilir. Başka deyişle yatırımın yapıldığı döviz cinsinden zarar edildiği halde, bir de vergi ödenmesi söz konusu olur. Hakkaniyete ve vergi hukuku ilkerine aykırı olan bu durumun çözümü için ilgili kanun maddesinde değişiklik yapılması gerekmektedir. Aynı adaletsiz durum Eurobond satışlarında da vardır ⁽⁸⁾. Nasıl ki döviz mevduatlarında ve YP tahvillerin itfalarında ana para kur farkı üzerinden vergi alınmıyorsa, satış kazançlarındaki kur farkı üzerinden de vergi alınmamalıdır. Zira gelir vergisi; elde edilen gelirden ödenir, sermaye üzerinden değil.
- Vergi matrahının tespitinde, aracı kurum/banka komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir.

Bir başka hususa da değinmeliyiz. Çünkü eğer varsa, bir imkân ve avantaj söz konusu olur. Mevzuatımıza göre; aynı yıl içinde bir başka YP menkul kıymet satış zararı da (yurt dışı hisse senedi, yatırım fonu, Eurobond satış zararı) var ise zarar tutarları ile kazanç tutarları birbirine mahsup edilir ve net kazanç üzerinden vergi ödenir. Dolayısıyla aynı yıl içindeki satışlarda bu konu göz önünde bulundurulmalı.

YP menkul kıymet satışında zarar çıktığında bu zarar aynı yıl içindeki diğer gelir unsurlarından düşülemez. Örneğin YP veya Eurobondta satış zararı, yıllık gelir vergi beyannamesi verilirken beyannamedeki örneğin; "kira gelirinden", "serbest meslek kazancından" mahsup edilemez. Yani menkul kıymet satış karları ve zararları kendi grubu içinde netleştirilebilmektedir. Zira Kanun'un 88. madde hükmüne göre; "diğer kazanç ve iratlardan doğan zararlar" o yıl içinde elde edilen

diğer gelirlerden (kira, serbest meslek kazancı gibi) mahsup edilemiyor. Aynı yıl içindeki diğer gelirlerden mahsup edilememekle beraber, menkul kıymet zararının, gelecek 5 yıl içinde aynı mahiyetteki menkul kıymet (hisse senedi, yat fonu, bono vb gibi) satışlarından doğan beyana tabi kazançlardan indirilebileceği görüşündeyim. Çünkü madde hükmünde buna bir engel görünmemektedir. (G.V.K. Madde:88).

• **İndirilebilecek masraflar:**

Beyannameye intikal edecek gelirlerin tespitinde indirilecek masraflar var mıdır? Evet bazı masraflar kazançtan düşülebilir. Çünkü Kanun'a göre; "Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır." (G.V.K. Madde:1)

Bahse konu giderler şunlardır: (G.V.K. Madde:78)

1. Depo etme (Saklama) ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekele iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (gelir vergisi irattan indirilmez.)

Bu çerçevede, banka veya aracı kurum komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Ancak bunlar dışında başkaca bir giderin hesaba katılması mümkün görünmemektedir. Örneğin; kaldıraç kullanılarak hisse senedi alınması halinde, kullanılan kredinin faizinin elde edilen temettü gelirinden veya satış karından düşülme imkanı yoktur.

• **Beyanname üzerinde yapılabilecek diğer indirimler:**

Bir de vergi beyanamesi safhasında ayrıca indirim konu olan kişisel harcamalar da vardır. Bunların varlığı da gelir vergisi tutarını azaltan etki yapar.

- **Hayat/Şahıs Sigorta Primleri:** Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri yıllık beyanname ile bildirecek gelirlerden indirilir.
- **Eğitim Harcamaları + Sağlık Harcamaları:** Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması ve Türkiye'de gerçekleşmesi şartıyla yıllık beyanname ile bildirecek gelirlerden indirilir. (Eğitim Harcamaları: Okul bedelleri /Vakıf üniversiteleri/, kitap-kırtasiye giderleri, okul servis bedelleri v.b. giderler bu kapsama girmektedir. Sağlık Harcamaları: ilaç, tedavi, tahlil, muayene giderleri gibi giderler bu kapsama girmektedir.)

(1) "Eurobond Gelirlerinde Vergi Durumu (2020 yılı)"

<https://www.finansgundem.com/yazarlar/eurobond-gelirlerinde-vergi-durumu-2020-yili-yazisi/1500070>

(2) İkametgâhı Türkiye'de bulunanlar veya bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı

aydan fazla oturanlar Türkiye'de yerleşmiş sayılır.

- (3) Gelir vergisi tarifesi artan oranlı olup %15'ten başlar ve gelir tutarı büyüdükçe oran %40'a kadar çıkar.
- (4) Yurt içi şirketlerden elde edilen kar paylarının ise sadece yarısı matraha girer, çünkü alınan temettünün %50'si vergiden istisnadır.
- (5) Gelir Vergisi Kanunu, Madde No 123: Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

Birinci fıkraya hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz. Gelir Vergisi'nin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır. Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için:

1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması;
2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmesi şarttır. Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili buldukları kazanç ve iratlar mükellef tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergiler de o gelire ait vergiden indirilir. Bu madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

- (6) Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 80
- (7) Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 81
- (8) Finans Gündem: 22/06/2020 tarihli "Eurobond Gelirlerinde Vergi Durumu (2020 yılı)" başlıklı yazımız.

<https://m.finansgundem.com/yazarlar/yabanci-hisse-senedi-gelirlerinde-2020-yili-vergi-var-mi-yazisi/1519267>